

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-198/24 - 1

Asia C-198/24

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

12.3.2024

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Itävalta)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

8.3.2024

Kantaja:

TQ

Vastaaja:

Mr Green Limited

ITÄVALLAN TASAVALTA

Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (siviilioikeudellisia asioita käsittelevä Wienin osavaltion tuomioistuin, Itävalta)

Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien tekee muutoksenhakutuomioistuimena [– –] täytäntöönpanoasiassa, jonka on pannut vireille **TQ**, [– –] Wien, jota edustaa Dr. Sven Rudolf Thorstensen, LL.M., asianajaja Wienissä, ja jossa vastaajana on **Mr. Green Limited**, [– –] Malta, ja joka koskee 62 878,00 euron määrää korkoineen ja kuluineen ja jossa käsitellään valitusta, jonka hakija on tehnyt Bezirksgericht Innere Stadt Wienin (Wienin kaupunkialueen piirituomioistuin, Itävalta) 15.2.2024 antamasta ratkaisusta 67 E 810/24f-2, seuraavan

välipäätöksen:

1) Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan perusteella seuraava ennakkoratkaisukysymys:

Onko eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräysmenettelyn käyttöön ottamisesta rajat ylittävää velkojen perintää varten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa 15.5.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 655/2014 (EUVL L 189/59) 7 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että velallisen yli kolme vuotta vanhoja toimia ja/tai ratkaisun täytäntöönpanon esteitä velallisen jäsenvaltiossa ei ole otettava huomioon?

[– –] [asian käsittelyn lykkääminen]

P e r u s t e l u t :

1):

Hakija haki 13.2.2024 päivätyllä kirjelmällä eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräyksen antamista. Hakija luetteli vastaajan Maltalla pitämän tilin lisäksi viisi muuta tiliä Ruotsissa, Luxemburgissa ja Irlannissa. Täytäntöönpanon vaarantamisen osalta hakija väitti, että vastaaja oli siirtänyt varoja lainvoimaisten ja täytäntöönpanokelpoisten tuomioiden jälkeen peruuttamalla sopimuksen itävaltalaisen kolmantena osapuolena olevan velallisen DIMOCO Europe GmbH:n kanssa sen jälkeen, kun täytäntöönpano oli hyväksytty vuoden 2021 annetussa täytäntöönpanomääräyksessä ja sitä ennen muissa täytäntöönpanomenettelyissä. Oli olemassa vaara siitä, että vastaaja toimisi samalla tavalla muissa maissa ja että kaikki varat siirrettäisiin Maltalle. Maltalla annettiin hiljattain laki, joka kieltää Itävallan ratkaisujen täytäntöönpanon sellaisia maltalaisia rahapelitoiminnan harjoittajia vastaan, joilla on maltalainen toimilupa, yleisen järjestyksen (ordre public) vastaisena [– –]

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi riidanalaisella ratkaisulla hakijan hakemuksen 15.5.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 655/2014 (jäljempänä tilivarojen turvaamismääräysasetus) 19 artiklan mukaisen eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräyksen antamiseksi sillä perusteella, että vuoden 2021 tapahtumista ei voitu päätellä, että täytäntöönpano olisi mahdotonta tai erittäin vaikeaa myös vuonna 2024. Kiireellisyys ei ollut ilmeinen, koska täytäntöönpanon perusteena oleva asiakirja oli vuodelta 2021 ja hakija jätti hakemuksen vasta kolme vuotta myöhemmin.

Vaikka Maltan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kieltäytyikin panemasta täytäntöön itävaltalaisia tuomioita, on epäselvää, tekevätkö myös ylemmät tuomioistuimet saman ratkaisun [– –].

Hakijan valitus koskee kyseistä ratkaisua, jota hakija vaatii muutettavaksi siten, että eurooppalaista tilivarojen turvaamismääräystä koskeva hakemus hyväksytään [– –].

Yhteenvedona voidaan todeta, että muutoksenhakumenettelyn kohteena on kysymys siitä, täyttyvätkö tilivarojen turvaamismääräysasetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetty edellytykset. Hakijan on vedottava siihen, että on olemassa

tosiasiallinen vaara täytäntöönpanon estymisestä tai vaikeutumisesta, ja näytettävä tämä toteen.

Muutoksenhakutuomioistuin katsoo sille esitettyjen lausumien ja asiakirjojen perusteella, että seuraavat tosiseikat, joihin se perustaa ratkaisunsa, on katsottava selvitettyiksi:

Vastaaja on Maltalle sijoittautunut rahapeliyhtiö. Sillä on maltalainen toimilupa online-rahapeliin järjestämiseen, mutta ei Itävallan rahapelilain (Glücksspielgesetz) mukaista toimilupaa. Hakija, joka asuu Itävallassa, pelasi Itävallassa verkossa vastaajan järjestämiä rahapelejä ja kärsi 3.1.2017 ja 25.4.2019 välisenä aikana yhteensä 62 878,00 euron tappiot, joista hän nosti kanteen Itävallassa. Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien 2.12.2021 antamalla tuomiolla hakijalle myönnettiin 62 878,00 euroa korkoineen ja kuluineen kyseisten tappioiden takaisin maksamiseksi. Vastaajan valitus hylättiin Oberlandesgericht Wienin (Wienin ylempi alueellinen tuomioistuin, Itävalta) 21.2.2022 antamalla tuomiolla. Molemmat tuomiot ovat olleet lainvoimaisia ja täytäntöönpanokelpoisia (ainakin) 13.4.2022 lähtien. Hakijan saatavaa ei ole vielä maksettu. Ei voida vahvistaa, onko hakija hakenut saatavan perimiseksi pakkotäytäntöönpanoa Itävallassa tai Maltalla.

Muut pelaajat ovat aiemmin yrittäneet periä niille myönnettyjä summia pakkotäytäntöönpanotoimin Itävallassa ja myös onnistuneet siinä. Vastaaja käytti Itävallassa sijaitsevaa Dimoco Europe GmbH:ta maksupalveluntarjoajana, jonka kanssa vastaajalla oli luottosaldo ja joka kolmantena osapuolena olevana velallisena suoritti vastaajalta olevia saatavia vuoden 2021 helmikuun alkuun saakka. Vastaaja irtisanoi Dimoco Europe GmbH:n kanssa tehdyn sopimuksen 16.2.2021 edeltävänä ajankohtana, jota ei voida määritellä tarkemmin, estääkseen sen, että velkojat pääsevät varoihin käsiksi. Pakkotäytäntöönpanoa koskevat yritykset Itävallassa ovat sittemmin jääneet tuloksettomiksi, koska vastaaja kieltäytyi maksamasta maksuja sellaisten itävaltalaisten ratkaisujen perusteella, joissa hyväksyttiin vaatimukset kärsittyjen tappioiden takaisinmaksusta.

Maltan parlamentti antoi 12.6.2023 rahapelilain muuttamista koskevan vuoden 2023 lain nro XXI. Tämän lain (jäljempänä maltalainen laki) 56A §:ssä kielletään kanteet sellaisia rahapeliin järjestäjiä vastaan, joilla on maltalainen toimilupa, ja säädetään, että tuomioistuimen on kieltäydyttävä tunnustamasta ja/tai panemasta täytäntöön Maltalla ulkomaisia tuomioita ja/tai ratkaisuja, jotka on annettu tällaisen kanteen perusteella.

Itävaltalaiset kantajat ovat vastaavanlaisissa tapauksissa yrittäneet saada heidän hyväkseen rahapeliasioissa annettuja tuomioita täytäntöön pannuiksi Maltalla. Maltalainen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (”Civil Court First Hall”) kieltäytyy saattamasta Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi kysymystä siitä, onko maltalainen laki unionin oikeuden vastainen. Ei voida vahvistaa, ovatko nämä tuomiot lainvoimaisia. Ei voida vahvistaa, että rahapeliasioissa

annettujen itävaltalaisien tuomioiden täytäntöönpanosta kieltäydettäisiin Maltalla oikeudellisesti sitovilla päätöksillä.

Oikeudelliset perustat:

Tässä asiassa sovellettavan 15.5.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 655/2014 (jäljempänä tilvarojen turvaamismääräysasetus) nyt käsiteltävän asian kannalta merkitykselliset säännökset ovat seuraavat:

Johdanto-osan 14 perustelukappale:

Turvaamismääräyksen antamisen edellytykset olisi määriteltävä siten, että toisaalta turvataan asianmukaisesti velkojan oikeus saada tällainen määräys ja toisaalta suojellaan velallisen etuja ja ehkäistään määräyksen väärinkäyttö.

Tästä syystä, kun velkoja hakee turvaamismääräystä ennen tuomion saamista, tuomioistuimen, jolle hakemus on jätetty, olisi voitava velkojan toimittamien todisteiden perusteella vakuuttua siitä, että velkoja todennäköisesti menestyy velalliseen kohdistuvassa pääasiavaatimuksessaan.

Lisäksi velkojan olisi edellytettävä kaikissa tilanteissa, myös silloin, kun hän on jo saanut tuomion, osoittavan tuomioistuinta tyydyttävällä tavalla, että hänen vaatimukselleen on saatava nopeasti oikeussuoja ja että ilman määräystä olemassa olevan tai tulevan tuomion täytäntöönpano estyy tai olennaisesti vaikeutuu, koska on olemassa todellinen riski siitä, että siihen mennessä, kun velkoja saa täytäntöönpanokelpoisen tuomion, velallinen on epätavallisessa määrin tai epätavallisissa toimin hävittänyt, kätkenyt tai hukannut varansa tai luovuttanut ne alle niiden arvon.

Tuomioistuimen olisi arvioitava velkojan tällaisen riskin olemassaolon tukemiseksi toimittamia todisteita. Ne voisivat esimerkiksi liittyä velallisen käytökseen velkojan vaatimuksen suhteen tai osapuolten välisessä aikaisemmassa riita-asiassa, velallisen luottotietoihin, velallisen varojen luonteeseen ja velallisen varojensa osalta hiljattain toteuttamiin toimiin. Arvioidessaan todisteita tuomioistuin voi katsoa, että velallisen tileiltä tekemät nostot tai suoritukset, joilla tämä pitää yllä tavanomaista liiketoimintaansa tai kattaa perheen juoksevia kuluja, eivät sinänsä ole epätavallisia. Pelkästään velan maksamatta jättämistä tai vaatimuksen riitauttamista taikka sitä, että velallisella on useampi velkoja, ei saisi pitää riittävinä todisteina määräyksen antamiselle. Sekään ei saisi riittää perusteeksi määräyksen antamiselle, että velallisen taloudellinen tilanne on huono tai heikkenemässä. Tuomioistuin voi kuitenkin ottaa nämä tekijät huomioon riskin olemassaoloa koskevassa kokonaisarviossa.

7 artikla:

Turvaamismääräyksen antamisen edellytykset

1. Tuomioistuin antaa turvaamismääräyksen, jos velkoja on esittänyt riittävät todisteet, joiden avulla tuomioistuin voi varmistua siitä, että on pikainen tarve turvaamismääräyksen muodossa toteutettavalle turvaamistoimenpiteelle, koska on olemassa todellinen riski siitä, että ilman tällaista toimenpidettä velkojan velalliseen kohdistaman vaatimuksen myöhempi täytäntöönpano estyy tai olennaisesti vaikeutuu.

2. Jos velkoja ei vielä ole saanut jäsenvaltiossa tuomiota, tuomioistuimessa tehtyä sovintoa tai virallista asiakirjaa, jossa velallista vaaditaan maksamaan velkojan vaatimus, velkojan on myös toimitettava tuomioistuimelle riittävät todisteet siitä, että hän todennäköisesti menestyy velalliseen kohdistamassaan pääasiavaatimuksessaan.

22 artikla:

Jäsenvaltiossa tämän asetuksen mukaisesti annettu turvaamismääräys on tunnustettava muissa jäsenvaltioissa edellyttämättä erityisiä menettelyjä, ja se on täytäntöönpanokelpoinen toisessa jäsenvaltiossa ilman, että sitä on tarpeen julistaa täytäntöönpanokelpoiseksi.

46 artiklan 1 kohta:

Kaikkiin menettelyllisiin kysymyksiin, joista ei erikseen säädetä tässä asetuksessa, sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa menettely tapahtuu.

48 artikla:

Tämä asetus ei vaikuta

--

b) asetuksen (EU) N:o 1215/2012 soveltamiseen;

--

Itävallan oikeuden mukaiset oikeudelliset perustat:

Täytäntöönpanolain (Exekutionsordnung; EO) 389 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Välitoimia hakemus

389 § (1) Välitoimia koskevaa hakemusta tehdessään osapuolen, jonka edut ovat vaarassa, on yksilöitävä haettu toimi, ajanjakso, jolle toimea haetaan, ja vaatimus, johon se vetoaa tai joka sen osalta on jo hyväksytty, sekä esitettävä yksityiskohtaisesti ja totuudenmukaisesti ne tosiseikat, joihin hakemus perustuu. Jos hakemukseen ei ole liitetty tarvittavia asiakirjatodisteita, nämä tosiseikat ja jos tuomiota, jossa vaatimus on hyväksytty, ei vielä ole olemassa, myös vaatimus, johon osapuoli, jonka edut ovat vaarassa, vetoaa, on tuomioistuimen pyynnöstä perusteltava.

--”

Täytäntöönpanolain 422 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Välitoimia koskevien säännösten soveltaminen ja soveltamisala

422 § (1) Siltä osin kuin tässä jaksossa tai eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräysmenettelyn käyttöön ottamisesta rajat ylittävää velkojen perintää varten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annetussa asetuksessa (EU) N:o 655/2014 (tilivarojen turvaamismääräysasetus) ei toisin säädetä, eurooppalaiseen tilivarojen turvaamismääräykseen sovelletaan välitoimia koskevia säännöksiä.

--”

Euroopan unionin tuomioistuin on nähtävästi antanut kaksi tilivarojen turvaamismääräysasetusta koskevaa ratkaisua, mutta ei yhtään ratkaisua, joka koskisi nimenomaan kyseisen asetuksen 7 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

Unionin tuomioistuin totesi 7.11.2019 antamassaan ratkaisussa, että maksamismääräys, joka ei ole täytäntöönpanokelpoinen, ei ole 4 artiklan 10 kohdassa tarkoitettu virallinen asiakirja (asia C-555/18).

Ratkaisussa, jonka unionin tuomioistuin antoi 20.4.2023, unionin tuomioistuin katsoi, että 7 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että jos tuomioistuimen ratkaisu ei ole täytäntöönpanokelpoinen, velkojan on esitettävä riittävät todisteet perustellun saatavan olemassaolon osoittamiseksi (asia C-291/21).

Molempien ratkaisujen perusteluissa todettiin, että 7 artiklalla pyritään luomaan oikeudenmukainen tasapaino velkojan intressien ja velallisen intressien välillä, koska siinä säädetään erilaisista edellytyksistä turvaamismääräyksen antamiselle sen perusteella, onko velkoja jo saanut jäsenvaltiossa täytäntöönpanonperusteena olevan asiakirjan, jossa velallista vaaditaan maksamaan velkojan vaatimus, vai eikö velkoja ole tällaista saanut. Erityisesti ensin mainitussa tapauksessa velkojan on ainoastaan osoitettava, että toimenpide on kiireellinen välittömän vaaran vuoksi, kun taas jälkimmäisessä tapauksessa velkojan on myös vakuutettava tuomioistuin siitä, että fumes boni juris täyttyy (asiassa C-555/18 annetun tuomion 40 kohta; asiassa C-291/21 annetun tuomion 50 kohta).

Oberster Gerichtshof (ylin tuomioistuin, Itävalta) päätti 25.5.2023 vastaavanlaisessa asiassa 3 Ob 219/22k, jossa esitetyt perustelut olivat olennaisilta osin samanlaiset (maltalaista lakia lukuun ottamatta), että tilivarojen turvaamismääräysasetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaiset edellytykset täytyvät, jos velallisen toimien on osoitettu olevan sellaisia, että niillä on tarkoitus vahingoittaa velkojia ja että niiden tarkoituksena on estää velkojilta mahdollisuus saada varoja. Kyseisessä menettelyssä sen ajankohdan, jolloin vastaaja irtisanoi sopimussuhteen Dimoco Europe GmbH:n kanssa, ja sen ajankohdan, jolloin hakemus jätettiin tuomioistuimeen, välillä oli kulunut vain joitakin kuukausia, eikä maltalaista lakia ollut vielä säädetty.

Tilivarojen turvaamismääräysasetuksen 7 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan kahden edellytyksen on täytyttävä. Yhtäältä turvaamismääräyksen tarpeen on oltava pikainen ja toisaalta on oltava olemassa riski siitä, että ilman turvaamismääräystä vaatimuksen täytäntöönpano estyy tai olennaisesti vaikeutuu. Sen vuoksi ei riitä, että kyse on velallisen (velkojan etuja vaarantavasta) toiminnasta, vaan kyseisten toimien on oltava ajallisesti läheisiä hakemuksen jättämiseen nähden (”– – hiljattain toteuttamiin toimiin – –” [johdanto-osan 14 perustelukappale]).

Itävaltalaisen maksupalveluntarjoajan kanssa tehdyn sopimuksen irtisanominen velkojien vahingoittamisen tarkoituksessa on vastaajan toimi, jonka tarkoituksena on estää kyseisen saatavan myöhempi täytäntöönpano tai olennaisesti vaikeuttaa sitä.

Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa [vastaajan] toimen (sopimuksen irtisanominen) ja sen välillä, kun hakemus jätettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, kului hieman yli kolme vuotta. Mitä pidempi kyseinen ajanjakso on, sitä vähemmän kiireellinen hakemus vaikuttaa olevan. Useiden vuosien pituisen ajanjakson huomioon ottamista vastaan puhuu se, että tilivarojen turvaamismääräysasetuksen 18 artiklan mukaan hakemus on ratkaistava joidenkin päivien kuluessa. Kolmen vuoden pituinen tai sitä pidempi ajanjakso puhuu tilivarojen turvaamismääräyksen kiireellisyyttä vastaan. Muutoksenhakutuomioistuin katsoo, ettei sopimuksen irtisanomista enää voida pitää tilivarojen turvaamismääräysasetuksen 14 perustelukappaleessa tarkoitettuna ”hiljattain toteutettuna toimena”, eikä hakija ole vedonnut vastaajan muihin toimiin. Saatavan maksamatta jättäminen ei ole 14 perustelukappaleessa tarkoitettu toimi, eikä se oikeuta pidempää ajanjaksoa. Kiireellisyyden puuttuessa tilivarojen turvaamismääräystä ei voida antaa.

On epäselvää, missä määrin maltalainen laki olisi otettava huomioon. Muutoksenhakutuomioistuin ymmärtää, että kysymys siitä, onko maltalainen laki unionin oikeuden vastainen, ja mahdollisuudesta korjata se kaikilta osin sitovasti, on mahdollista ratkaista vain rikkomusmenettelyssä. Niin kauan kuin maltalainen laki on voimassa ja Maltaan tuomioistuimet soveltavat sitä, on tutkittava, mitä vaikutuksia sillä on nyt kyseessä olevaan menettelyyn.

Tilivarojen turvaamismääräysasetuksen 48 artiklan mukaan kyseinen asetus ei vaikuta asetuksen N:o 1215/2012 soveltamiseen. Vaikka asetuksessa N:o 1215/2012 edellytetään lähinnä vain täytäntöönpanon perusteena olevaa asiakirjaa (tuomioistuimen ratkaisu, sovinto), ja – myös pankkitilien takavarikointia pidemmälle menevä – täytäntöönpano tapahtuu vain täytäntöönpanovaltiossa, tilivarojen turvaamismääräysasetuksessa edellytetään 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja riskiä koskevia todisteita. Muutoksenhakutuomioistuimen mukaan erilaisten hakemuserusteiden ja vaikutusten perusteella on mahdollista katsoa, että hakijalla on mahdollisuus valita, minkä asetuksen perusteella hän toimii (ks. kuudes perustelukappale ”ylimääräisenä ja vapaaehtoisena keinona”). Tässä yhteydessä ei ole tarpeen tutkia sitä, onko täytäntöönpanon perusteena olevan

asiakirjan (tuomioistuimen ratkaisu, sovinto) täytäntöönpano asetuksen N:o 1215/2012 mukaisesti onnistunut tai voiko se onnistua (ennuste). Tilivarojen turvaamismääräyksen antamisen kannalta ei siis ole vahingollista, jos – kuten nyt käsiteltävässä asiassa – asetuksen N:o 1215/2012 mukaista täytäntöönpanoa ei ole aiemmin yritetty. Sillä, että täytäntöönpanovaltio kieltäytyy täytäntöönpanosta (asetuksen N:o 1215/2012 mukaisesti), ei ole merkitystä [tilivarojen turvaamismääräysasetuksen] 7 artiklan 1 kohdan mukaisen tilien turvaamisen kannalta. Maltalaista lakia ei tässä menettelyssä ole tältä osin tutkittava. Joka tapauksessa ei vielä ole olemassa maltalaisen tuomioistuimen lainvoimaista ratkaisua, joka koskisi lopullista kieltäytymistä asetuksen N:o 1215/2012 mukaisesta täytäntöönpanosta.

Maltalainen laki on kuitenkin sanamuotonsa perusteella ristiriidassa tilivarojen turvaamismääräysasetuksen 22 artiklan kanssa, minkä vuoksi haettu maltalaisen tilin takavarikointi ja siten saatavan täytäntöönpano Maltalla on mahdotonta tai hyvin vaikeaa.

Tilivarojen turvaamismääräysasetuksen 7 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan täytäntöönpanoon kohdistuva riski ei rajoitu pelkästään velallisen toimiin, vaan se voi johtua myös kolmansien osapuolten toiminnasta. Tässä suhteessa maltalaista lakia olisi pidettävä täytäntöönpanon esteenä. Tilivarojen turvaamismääräysasetuksen 14 perustelukappaleessa pyritään löytämään tasapaino velkojan ja velallisten etujen välillä, ja siinä viitataan riskiä koskevien todisteiden osalta velallisen käyttäytymiseen, eikä siinä mainita kolmansien osapuolten toimia. Velkojilla tai velallisilla ei ole vaikutusta maltalaiseen lakiin, minkä vuoksi muutoksenhakutuomioistuin katsoo, ettei ole aiheellista ottaa huomioon Maltan lainsäätäjän käyttäytymistä. Maltalainen laki ei estä tilin ja erityisesti muissa jäsenvaltioissa olevien tilien turvaamista, eikä sillä myöskään maltalaisen tilin takavarikoinnin esteenä voida perustella tilivarojen turvaamismääräyksen antamista.

Asiaa käsittelevä tuomioistuin pyytää näin ollen Euroopan unionin tuomioistuinta tulkitsemaan tilivarojen turvaamismääräysasetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.

[– –]